

PATRIJZEN OP DE FIETS

WBE Aalten heeft succes met patrijzenproject

De vrijwilligers van de WBE Aalten en de Coöperatieve Werktuigvereniging Barlo poseren trots bij een door hen aangelegde graanstoppel die geheel omringd is door wildakkers

Jagend Nederland: zet uw fietsen op de trekhaak! Stel uw navigatie in op Ringweg 19 in Aalten en gaan met die banaan. Hoort u 'Bestemming bereikt', dan staat u bij de watertoren van Barlo, een buurtschap in de Achterhoek. Dit is het beginpunt van de zogenoemde Patrijzen Fietstocht. Deze route van 20 km gaat langs meerdere hectares weelderige akkerranden en ingezaaide overhoekjes, die zijn aangelegd door de WBE Aalten e.o.

Tekst en foto's Zweitse Lulof

De flyer met de routebeschrijving geeft precies aan op welke plekken u de patrijzenranden kunt zien. U kijkt uw ogen uit en met een beetje geluk ziet en hoort u niet alleen patrijzen, maar ook veldleeuweriken, geelgorzen, putters, velduiltjes, klapeksters en de grauwe klauwier. En hazen, veel hazen. De Patrijzen Fietstocht is ontstaan door een intensieve samenwerking tussen de gemeente Aalten, het Particulier Agrarisch Natuurbeheer, de WBE Aalten, de Vogelwerkgroep Zuidoost-Achterhoek en Vogelbescherming. Wij gaan op bezoek bij de stuwende krachten achter dit initiatief. Frans ter Bogt van de

Foto: Anthony van Loo

Vogelwerkgroep Zuidoost-Achterhoek en de jagers Herman Simmelink en Henk Bauhuis van de WBE Aalten e.o.

Agrariërs doen mee

Simmelink vertelt dat er in februari 2013 een vergadering was van de Werkgroep akkerranden in Aalten. Het Particulier Agrarisch Natuurbeheer Winterswijk was hier ook aanwezig. De vraag was of de WBE wilde meewerken aan een patrijzenproject in samenwerking met Vogelbescherming. Er was geld beschikbaar om iets te doen voor het herstel van de patrijzenstand. In Barlo zitten al heel lang patrijzen. Simmelink leek het wel wat. 'We wilden proberen om boeren zover te krijgen dat ze stukjes grond beschikbaar stelden. De agrariërs kregen een vergoeding

We zijn onbezonnen met dit project begonnen en het loopt misschien wel het beste in Nederland

De WBE Aalten e.o. heeft al lang iets met de patrijs. Al in 1992 is gestart met een patrijzenproject. In 1998 kreeg men een extra impuls toen de Jagersvereniging dit project als landelijk voorbeeld stelde. Door het biotoopverbeteringsplan dat met ondersteuning van SBNL is opgezet, kreeg de WBE veel bekendheid in de pers. Dankzij het Aaltense initiatief zijn veel jachthouders en grondeigenaren enthousiast gemaakt met als resultaat dat

er jaarlijks nog steeds veel faunaranden gecreëerd worden. De faunamengsels die in stroken ingezaaid worden zijn één- en tweejarige landbouwgewassen met o.a. boekweit, knollen, diverse granen, klaversoorten, koolzaad, zonnebloemen. De tweejarige mengsels bestaan uit ongeveer 13 verschillende soorten. Dat zorgt in de zomer voor mooie bloemrijke linten in het landschap en is nuttig voor patrijzen, wild, vogels en insecten.

van € 0,15 per vierkante meter, maar wij zeiden natuurlijk € 1500 per ha, want dat klinkt mooier. Mijn buurjager Henk Bauhuis en ik gingen een paar boeren af en snel hadden we een zestal hectares op papier. We moesten opschieten, want het was al eind februari en we wilden dat voorjaar het zaad in de grond. Maar het lukte en in april hadden we 6 hectare aan randen ingezaaid.' In maart kwam hij in contact met Frans ter Bogt van de Vogelwerkgroep. Dat klikte goed en was de start van het actieve driemanschap.

Aantal broedparen stijgt

Het zaaien moest natuurlijk zo goedkoop mogelijk, dus dat ging in eigen beheer met machines van de Coöperatieve Werktuigenvereniging Barlo die ze gratis ter beschikking stelde. De bediening was in handen van werknemers die ook jagen of drijven. Ter Bogt: 'In 2013 hadden we hier in Barlo drie paartjes patrijzen. Op de website Barlo.nl vroegen we mensen om ons te melden als ze patrijzen hadden gezien. Er verscheen ook een artikel over ons project in het plaatselijk blaadje. Dat hebben we geweten! We kregen heel veel meldingen. Toen er jongen waren, kregen we

Foto: Robert-Jan Asselbergs

De patrijs is gebaat bij een kleinschalig landschap

De jagers Henk Bauhaus(l) en Herman Simmelink(r) bekijken samen met Frans ter Bogt (Vogelbescherming) een van de bloeiende akkers

Phacelia is ook een dankbare plant voor veel insecten

Patrijzenproject in de gemeente Aalten

Jaar	Territoria
2006-2011	20
2013	28
2014	40

Alleen al in de buurtschap Barlo groeide het aantal territoria van 3 in 2006-2011 naar 25 in 2014

139 telefoontjes of mailtjes binnen. De grootste gespotte klucht bestond uit 19 stuks. Omdat er nog een kat in het veld rondscharrelde, liep dat aantal terug tot 15. Toch werd het eerste jaar een groot succes. Ook het tweede jaar van het driejarige project kende voorspoed. Ter Bogt: 'We telden maar liefst 25 paartjes, maar zware hoosbuien in het voorjaar eisten een grote tol onder de jonge patrijzen. Nu is het gelukkig zo dat patrijzen opnieuw gaan broeden als alle jongen dood zijn; we kregen in september nog meldingen van jongen.'

Vrijwilligers

Dit jaar telde men 32 paartjes. Ter Bogt: 'Als we een melding krijgen, gaan we ook kijken. En we koppelen dat ook terug. Dat stellen de mensen op prijs en zo voelt het hele dorp zich

betrokken. Soms zagen we bij controle na een melding wel eens een fazant die als patrijs gemeld werd, maar dat maakt de betrokkenheid niet minder.' Bauhuis haakt hierop in. 'Laatst kregen we een melding van iemand die zei dat er kwartels op het kerkhof zouden zitten. Wij eropaf. Dat bleken Virginische boomkwartels te zijn die bij iemand uit de volière waren ontsnapt.'

Tijdens het interview zitten we onder een boom op het erf van Bauhuis. Op de tafel staat koffie. We kijken uit op een grote vijver omgroeid met rozebottelstruiken. Groenlingen laten zich horen vanuit de bomen. De zon schijnt. Het zangerige Achterhoekse dialect is aangenaam om te horen. De heren vertellen met enthousiasme. Maar ze willen nog wel wat kwijt. Simmelink: 'Wij drieën doen hier nu het woord, maar we hadden dit project nooit tot dit grote succes kunnen maken, als we niet de medewerking hadden van een kleine tien vrijwilligers. Jagers en drijvers die heel veel uren in dit project hebben gestopt.' Dan is het tijd om in de auto te stappen, want ze willen mij de stroken laten zien.

Het is zo mooi om te zien, vooral als de boel in bloei staat

Rondrit

In de auto vertelt Ter Bogt dat hier van oudsher al veel patrijzen zaten. ‘Het landschap was kleinschalig, er groeide onkruid langs de weg en er waren veel heggetjes. Een ideale plek voor de patrijs. Ze liepen gewoon bij de mensen in de moestuin. Moeder de vrouw ving er af en toe een, die ging in de pot. En vader schoot ze als ze achter het huis liepen.’ Hij noemt de voorwaarden om patrijzen in het veld te hebben. ‘Schoon water, insecten als er jongen zijn, voldoende dekking en rust. In één woord samengevat, noem je dat kleinschaligheid.’ Dan wijst Simmelink de eerste strook aan. Ik zie boekweit, graansoorten, bladrammenas, zonnebloemen, een enkele klaproos, phacelia, lijnzaad en nog veel meer. Als we uitstappen wijst Ter Bogt ons op verschillende soorten hommels, bijen en vlinders. Hij doceert over plantjes die hij ziet en die hij allemaal met naam en toenaam kent. Bauhuis en Simmelink vullen hem af en toe aan. Plotseling realiseer ik mij dat hier een trio rondloopt met een arsenaal aan praktijkkennis en gedrevenheid waar menig bioloog stikjaloers op zou zijn. Drie wandelende Wikipedia’s. Ter Bogt: ‘We kregen laatst bezoek van wat mensen van Vogelbescherming. Ze kwamen kijken wat er met hun geld gedaan was. Ze stonden verbaasd over de soortenrijkdom.’

Motief

Ik vraag hen waarvoor ze dit eigenlijk doen, de kans dat de patrijs ooit bejaagbaar wordt, lijkt me nihil. Bauhuis: ‘Voor de biotoop. Het is zo mooi om te zien, vooral als de boel in bloei staat. En die kleine stroken zijn zó belangrijk. En niet alleen voor het wild.’ Simmelink: ‘We zijn onbezonnen met dit project begonnen en het geeft zo veel voldoening. Ons project loopt misschien wel het beste in Nederland.’ Ter Bogt heeft nog een anekdote voorhanden: ‘Omdat we veel aan de weg timmeren, weten de mensen ons goed te vinden. Ik had een lezing gegeven over de kerkuil. Ik zei dat ik graag meldingen kreeg van mensen die ze gezien hadden. Belt er na drie weken een mevrouw die zei dat bij haar een dode kerkuil lag. Ik beloofde hem op te halen, want soms hebben ze een ring om. Kom ik daar: lag dat beest er al geruime tijd. En stinken! Ik had niets bij me, dus legde ik hem in de achterbak van de auto. Wat een stank! Na 300 meter

Op verzoek van de eigenaar plaatste Herman Simmelink een bordje *Verboden Toegang om illegale mountainbikers te verhinderen om door een wildakker te raggen.*

.....
Als ik een veldleeuwerik hoor, dan spring ik van mijn fiets af om te kijken en te luisteren

gooide ik het dier in een sloot, want de stank was niet te harden. Thuis heb ik het auto-interieur bespoten met after shave, maar dat hielp nauwelijks. Wat gebeurt er? Na twee dagen belt ze weer: ‘Ik vond er nog één. Driehonderd meter van mijn huis!’”

Samen voor de patrijs

Het project in Barlo heet ‘Samen voor de Patrijs’. Boeren, imkers, het agrarisch natuurbeheer, vogelaars, jagers en de Werktuigvereniging participeren er in. Na 2015 loopt de subsidie van Vogelbescherming af, maar Landschapsbeheer Gelderland heeft al een nieuw project tot 2022 aangekondigd! Wat een succes! ‘Maar in de privé-sfeer zitten er ook lastige kanten aan,’ lacht Simmelink. ‘Als ik met mijn vrouw een fietstochtje maak, en ik hoor een veldleeuwerik, dan spring ik van mijn fiets af om te kijken en te luisteren. Na de zoveelste stop, begint het mijn vrouw te ergeren. Dan zegt ze: “Fiets maar door, die zit er morgen ook nog wel!”’ •

Informatiedag ‘Samen voor de Patrijs’

Op **zondag 6 september** van 10 tot 17 uur organiseert de WBE Aalten e.o. een informatiedag over hun patrijzenproject.

Locatie Boerderijmuseum De Neeth, Neethweg 4 7122 RB Aalten
Aanmelden niet verplicht, maar wel gewenst bij Herman Simmelink (06-13246510 of dehjsimmelink@hetnet.nl)